

Številka: 00105-64/2019/6

Datum: 12. 12. 2019

Odgovor na poslansko pobudo Zmaga Jelinčiča Plemenitega v zvezi s povečanjem nadzora nad delovanjem nevladnih organizacij

Poslanec Zmago Jelinčič Plemeniti je na Vlado Republike Slovenije naslovil poslansko pobudo v zvezi s povečanjem nadzora nad delovanjem nevladnih organizacij. Poslanec v svoji pobudi navaja podatke glede sredstev, ki so bila v obdobju 2014 – 2018 namenjena nevladnim organizacijam s strani države in občin, in pa podatke glede ugotovljenih dodatnih davčnih obveznosti, ki jih je Finančna uprava republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: FURS) odmerila nevladnim organizacijam v tem obdobju. Pri tem izpostavlja najpogostejše nepravilnosti, ki jih je FURS pri delovanju nevladnih organizacij zaznal. Poslanec meni, da bi moral inšpektorat za delo nemudoma ukrepati, če FURS ugotovi izkoriščanje opravljanje brezplačnega dela kot prostovoljnega dela. Prav tako predlaga nazor pri bančnih nakazilih iz tujine. Ker nevladne organizacije ne delujejo vedno v korist države, bi bilo treba njihovo delovanje strogo nadzorovati.

Vlada Republike Slovenije v nadaljevanju odgovarja na poslansko pobudo:

Uvodoma pojasnjujemo, da skladno z Zakonom o nevladnih organizacijah (v nadaljnjem besedilu: ZNOrg) nadzor nad izvrševanjem posameznih določb tega zakona izvajajo posamezna ministrstva, ki so nevladni organizaciji podelila status v javnem interesu (kot npr. Ministrstvo za obrambo, Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstvo za kulturo) ter ministrstvo, pristojno za delovanje nevladnih organizacij. Ministrstva skladno z 12. členom ZNOrg izvajajo nadzor nad izpolnjevanjem pogojev za nevladne organizacije v javnem interesu. Ministrstvo, pristojno za delovanje nevladnih organizacij pa izvaja nadzor še nad 15. členom ZNOrg v povezavi z uporabo poimenovanja nevladna organizacija v javnem interesu ter 16. členom ZNOrg, ki določa prednost pri javnih razpisih za nevladne organizacije v javnem interesu. Za nadzor nad pravilnostjo in smotnostjo poslovanja uporabnikov javnih sredstev pa je pristojno Računsko sodišče Republike Slovenije. Skladno z ZNOrg pristojna ministrstva pred podelitvijo statusa nevladne organizacije v javnem interesu preverjajo pogoje, med drugim, da nevladni organizaciji ni bila pravnomočno izrečena sankcija globe za hujši davčni prekršek ali prekršek, katerega narava je posebno huda, in ni bila pravnomočno obsojena zaradi kaznivega dejanja. Prav tako so ministrstva, ki so podelila status, dolžna preverjati, če nevladna organizacija v javnem interesu še izpolnjuje pogoje ter ji, če jih ne izpolnjuje, status odvzame.

V zvezi s pobudo o večjem nadzoru nad kršitvami na tem področju Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Vlada) pojasnjuje, da FURS izvaja inšpekcijski nadzor na podlagi Zakona o finančni upravi in skladno s pravili Zakona o davčnem postopku in Zakona o inšpekcijskem nadzoru. Sistemski nadzor zavezancev se zagotavlja z letnim načrtom, ki se pripravi z analizo tveganja in objektivnimi kriteriji, s katerimi se upošteva načelo enakomernega izvajanja inšpekcijskega nadzora vseh zavezancev za davek in načelo pomembnosti davka, ki ga zavezanec za davek prispeva v javnofinančnih prihodkih. Objektivni kriteriji so pripravljeni zlasti na podlagi statističnih metod in predhodnih ugotovitev v postopkih nadzora. Določen del letnega načrta se pripravi tudi na osnovi prejetih informacij drugih državnih organov, prijav, mednarodnih zaprosil in drugih pobud, prav tako pa določen del nadzora poteka po metodi

naključnega izbora. Poleg kriterija pomembnosti posamezne dajatve v nacionalnih javnofinančnih prihodkih in proračuna Evropske unije, so se v letnem načrtu upoštevali tudi kriteriji zaščite državljanov, varnosti in varstva okolja. V vseh primerih, ko FURS izvede inšpekcijski nadzor, pridobi podatke, ki so pomembni za pravilno ugotovitev dejanskega stanja. Torej so v postopkih nadzora pridobljeni tudi podatki o prilivih in odlivih na transakcijske račune, če je to potrebno za ugotovitev dejanskega stanja.

Glede ugotavljanja elementov delovnega razmerja pri prostovoljnem delu v nevladnih organizacijah uvodoma pojasnjujemo, da je prostovoljsko delo urejeno z Zakonom o prostovoljstvu in torej samo po sebi ne predstavlja kršitve predpisov, ki jih nadzira Inšpektorat Republike Slovenije za delo (v nadaljnjem besedilu: IRSD). IRSD v skladu s 14. členom Zakona o inšpekciji dela postopek inšpekcijskega nadzora vodi po uradni dolžnosti, pri tem pa obravnava tudi prijave nepravilnosti in v primeru ugotovljenih nepravilnosti ukrepa v skladu s svojimi pristojnostmi. Pri tem je poudariti, da mora inšpektor pred izdajo ukrepa ugotoviti vsa dejstva in okoliščine, ki so pomembne za odločitev. Inšpektor mora tudi obstoj elementov delovnega razmerja ugotavljati in dokazovati v vsakem konkretnem primeru posebej in ugotovitev posameznega primera ni mogoče enostavno posploševati na vse primere. Ob tem Vlada še poudarja, da Zakon o delovnih razmerjih določa naslednje štiri elemente, ki opredeljujejo delovno razmerje: da se delavec prostovoljno vključi v organiziran delovni proces delodajalca in v njem za plačilo, osebno in nepretrgano opravlja delo po navodilih in pod nadzorom delodajalca. Inšpektor mora pri ugotavljanju morebitnih kršitev dokazati obstoj vseh elementov delovnega razmerja.

Glede izpostavljenega brezplačnega dela fizičnih oseb, čeprav so podani elementi delovnega razmerja, pojasnjujemo, da v primeru, ko FURS v nadzoru ugotovi, da je delodajalec omogočil delo posamezniku, s katerim ni sklenil pogodbe o zaposlitvi oziroma ki ga ni prijavil v obvezna socialna zavarovanja ali ga je v času trajanja delovnega razmerja odjavil iz obveznih socialnih zavarovanj (zaposlovanje na črno) se domneva, da ima sklenjeno pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Delodajalec mora takšni osebi izročiti pisno pogodbo o zaposlitvi za nedoločen čas, sicer oseba, ki ji ni bila vročena pogodba o zaposlitvi, lahko zahteva sodno varstvo. Delodajalec mora v tem primeru tudi poravnati vse obveznosti iz delovnega razmerja za obdobje celotne zaposlitve na črno. Če delodajalec ne izpolni obveznosti zgoraj navedenih obveznosti po Zakonu o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, FURS ukrepa v prekrškovnem postopku.

V zvezi s sodelovanjem FURS z drugimi nadzornimi organi oz. organi pregona Vlada pojasnjuje, da FURS pri izvajanju nadzornih aktivnosti sodeluje z drugimi inšpekcijskimi službami, pri čemer se vsakoletno v okviru Inšpekcijskega sveta dogovori tudi za izvajanje skupnih inšpekcijskih nadzorov. Sume kršitev zakonodaje, za katere FURS sam ni prekrškovni organ, odstopa v obravnavo pristojnemu organu. V primeru, če so izpolnjeni znaki kaznivega dejanja, pripravi osnutek kazenske ovadbe oz. naznanila ter ga posreduje policiji oz. tožilstvu.

Glede na splošne trditve poslanca v zvezi s preganjanjem kaznivih dejanj v opredelitvi pobude, konkretnih odgovorov Vlada ne more podati. Poudariti je treba, da je varovanje finančnih interesov Republike Slovenije in EU, kamor spadajo tudi ranljive skupine (kršitve temeljnih pravic delavcev in podobno) ena od temeljnih prioritet dela policije na področju gospodarske kriminalitete. Policija na tem področju sodeluje z vsemi pristojnimi nadzornimi organi in inštitucijami, še posebej na področju preiskovanja kaznivih dejanj. Policija na področju preiskovanja kaznivih dejanj kot organ odkrivanja in preiskovanja, izvaja pooblastila skladno z Zakonom o kazenskem postopku (v nadaljnjem besedilu: ZKP) v primerih, ko so podani razlogi za sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti.

V ZKP je določeno, da vsakdo lahko naznani kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti. To velja tudi za vse državne organe in organizacije z javnimi pooblastili, katere so

dolžne naznaniti kaznivo dejanje za katero se storilec preganja po uradni dolžnosti, če so o njih obveščeni ali če kako drugače zvedo zanje. Hkrati z ovadbo, morajo te organi in organizacije navesti tudi dokaze za katere vedo in poskrbeti, da se ohranijo sledovi, predmeti ter druga dokazila. Policija o vseh ugotovitvah predkazenskega postopka v skladu z določbami 148. člena ZKP obvešča izključno državnega tožilca.

Končno glede pobude, naj vlada objavi dosežke nevladnih organizacij, da se upraviči poraba javnih sredstev, Vlada pojasnjuje, da morajo državni in drugi organi na podlagi Uredbe o posredovanju in ponovni uporabi informacij javnega značaja v svetovni splet posredovati dokumentacijo o naslednjih javno dostopnih informacijah javnega značaja v zvezi s postopki javnih razpisov, ki jih vodijo: javni razpis in razpisno dokumentacijo; člane komisij za izvedbo postopkov javnih razpisov; prejemnike in višino prejetih sredstev in zaključno poročilo ali povzetek o poteku in rezultatih porabljenih sredstev.